

V SOLKANU GRADE MOGOČEN SPOMENIK PADLIM

Odkritje spomenika bo 12. septembra, zadnji dan 5-dnevnega praznovanja občinskega praznika, proglašenega v spomin na prvo osvoboditev 9. septembra 1943.

Bilo je 9. septembra 1943. Italija je kapitulirala. V kolonah in posameznih so se vratali slovenski pokrajini. Razpoložili so se v slovenskih pokrajini, prošeli kruh in vode tiste ljudi, nad katerimi so dojeti streljali izvrsivali najhujši teorijev nadutega imperialističnega mandatorja.

Primerška je takrat začela svojo prvo osvoboditev. Toda je bila krvata, a bila znamenite tiste velike, aferne, ki je moral priti. Vn večji kraj, v katerih domači zaradi močnih utrjenih sorazmarnih postojank še niso bili partizani, so bili na teh polni borcev za osvoboditev. Ljudi so jih pozdravljali, izobesili so zastave, poudarili, da je vladalo vsej.

Tako tudi v Solkanu, nekoliko oddaljenem predmestju Gorice. Domati fantje in drugi, ki so žili v partizanskih brigadah na Trnovskem so se spustili v domači kraj. Pridružili so se jim prebivalci in z lastavo na letih korakali proti Gorici. Med italijanskimi okupatorji in Gorici je vladala zmeda. Zaj so bezeli, odmetavali ostre, drugi — v glavnem fantični oddelki — so se vztrajali. Ti so skršeli na robu preprečili pohod partizanov s te strani v mestno. Prav gotovo ne bi uspele, a takrat so po zgornji Solkanski zasedeli prodričati Gorici v nadomestno mesto. Njihova pravica je bila že poslej znana, da so vitezudi uporabljati v vsej zaledji.

Leto 1943 je bila treba premestiti v Slovensko Slovenijo, da je bila treba.

Računajo, da je na svetu

2 milijardi 300 milijonov ljudi. Njihovo zdravje, njihova morala, njihova produktivna energija so odvisni v veliki meri od načina prehrane. Glad in bolezni označujejo za vzroke bede in nesilnih nemirov. Ce priznavamo, da so vzroki vojnega često pomanjkanje živil, se moramo vprašati, kaj je bilo storjenega za odpravo tega pomanjkanja.

FAO

Ker ta problem presega področje posameznih držav,

je postala potrebna nadzorna organizacija in to je FAO Združenih narodov, ki

Osutek spomenika padlim v Solkanu. Osutek je delo kiparja Kalina.

PREHRANA IN ZDRAVJE

NOVI ANGLEŠKI DOKTORATI PREHRAMBENIH VED

se ukvarja s povečanjem svetovnega pridelka živil, zlasti na posamezni zaostalini držav, glede dela za izboljšanje njihove agrarne produkcije; ti nasveti zadevajo izboljšanje tal in pridelka z boljšim oranjem, setvijo in tem dosegli žetve, ki so potrebne za prehrano ljudi in živali. Nedavno je izdala FAO publikacijo z naslovom «Problem prehrane sveta in naloge FAO», zelo boljšilno je čitati to publikacijo, iz katere vidimo, da smatramo strokovnjaki za tehnično dosegljivo v produkciji živil tisto povečanje, ki bo potrebno v neposredni bodočnosti.

Kravje mleko

Otroci, ki imajo dosti mleka

so pa v splošnem zdravi in rastejo dobro. Materino mleko se tako prilega potrebi otrok, da imamo za povsem enakovredno, da vključimo v njihovo prehrano, ko jih začnemo hrani z drugimi živili, mleku živali, zlasti mleku krav. Vendar ni v krajem mleku prav nicesar enaravnega za otroke; neki znanstvenik je izjavil: »kravje mleko ni niti drugačje kot eno od mnogih živil, ki se lahko dosegli, naravnega je pa le za teletata.« V bolj civilizirani družbi, v kateri se dojenje otrok zmanjšuje, igra kravje mleko večno vlogo. Na svetu pa so razsene predele, kjer je malo mleka. Večje podeljanje drugih živil, ki lahko nadomestijo mleko in ki bi jih lahko ter ceneno pravljali iz domačih surovin, bi bilo torej velikega pomena.

Maniok

Maniok je glavna hrana raznih afriških narodov in krije stvarno vso potrebo po kalorijah; vsebuje pa neznačilno kolicino proteinov (do 2 odst.) in zelo mnogo ogljikovih hidratov (nad 90 odstotkov). Z maniokom se hrani tudi v raznih drugih deželah. Tudi kakovost proteinov je v manioku nizka. Pri pregledu Afričanov, ki se v glavnem hranijo z drugimi živili, so ugotovili silno hude motnje zdravja, katerih glavne značilnosti je leta 1933 našel dr. Cecily Williams sledče:

a) zaostal razvoj v dobi dojenja, odstavljanja od maternice mleka in v času neposredno potem;

b) izprenembe v pigmentaciji kože in las;

c) vodenične otekline;

d) visoka umrljivost, če se hrani ne doda več v boljših proteinov.

Cepav Še niso popolnoma proučili vseh vrozkov teh bolezni, jih vendar mnogi pripisujejo pomanjkanju proteinov. Dr. Dean je ugotovil, da so dali koncentrirani mlečni proteini najboljše uspehe, da pa so bile zelo koristne tudi mešanice proteinov rastlinskega izvara.

Druži dokazujejo, da se vse te bolezni v mnogih velikih vegetarijanskih deželah odpravijo s primerno mešanico rastlinske hrane.

Otroci, ki jih je proučeval dr. Dean, so živel v sirovinah, bodočih olimpijskih kategorijah, pri kombinaciji, s kakršnim se lahko pohištvo, le malokatero prehranjujejo vsi. Na samem bazu polagati vence na partizanske grobove in

ali pa da bo vsaj mogoče preprečiti nadaljnje poslabšanje prehrane sveta. FAO je postavila tri cilje: zmanjšanje zapravljanja pri obdelovanju in v skladisanju, povečanje pridelka na živil, obdelovali zemljivo in obdelovali nemirov.

Setevijo in tem, da bi s tem dosegli žetve, ki so potrebne za prehrano ljudi in živali. Nedavno je izdala FAO publikacijo z naslovom «Problem prehrane sveta in naloge FAO», zelo boljšilno je čitati to publikacijo, iz katere vidimo, da smatramo strokovnjaki za tehnično dosegljivo v produkciji živil tisto povečanje, ki bo potrebno v neposredni bodočnosti.

Proteini rastlinskega izvara

Po pomanjkanju hrane v Italiji v letu 1944, med katerim se je pokazala koristnost mešanice sojine muke in sladini žitaric kot dodatek k brani otrok, je UNRRA naročila gospoj Harrietti Chick od Listerjevega garavoda zavodu preventivne medicine, da naj temeljito prouči hranilno moh teži živil s poskusni živali. Izvedeli so bili zelo bodrini, tako da so zaceteli s kliničnimi — skrbno kontroliranimi — poskusi, da ugotovijo, če lahko otroci dobro napredujejo v rasti s hrano, katere reden del se te mešanice. Ugotovili so, da ugotovili silno hude motnje zdravja, katerih glavne značilnosti je leta 1933 našel dr. Cecily Williams sledče:

a) zaostal razvoj v dobi dojenja, odstavljanja od maternice mleka in v času neposredno potem;

b) izprenembe v pigmentaciji kože in las;

c) vodenične otekline;

d) visoka umrljivost, če se hrani ne doda več v boljših proteinov.

Cepav Še niso popolnoma proučili vseh vrozkov teh bolezni, jih vendar mnogi pripisujejo pomanjkanju proteinov. Dr. Dean je ugotovil, da so dali koncentrirani mlečni proteini najboljše uspehe, da pa so bile zelo koristne tudi mešanice proteinov rastlinskega izvara.

Druži dokazujejo, da se vse te bolezni v mnogih velikih vegetarijanskih deželah odpravijo s primerno mešanico rastlinske hrane.

Otroci, ki jih je proučeval dr. Dean, so živel v sirovinah, bodočih olimpijskih kategorijah, pri kombinaciji, s kakršnim se lahko pohištvo, le malokatero prehranjujejo vsi. Na samem bazu polagati vence na partizanske grobove in

VREME Vremenska napoved za danes: Izpremenljivo oblačno s krajevimi razjasnitvami. Postopno izboljšanje vremena. Včerajšnja najvišja temperatura v Trstu je bila 21,6 stopinje; najnižja pa 16,1 stopinje.

PRIMORSKI DNEVNIK

ŠPORTNI DNEVNIK

TUDI DRUGI DAN EVROPSKEGA PRVENSTVA VREME NI BILO UGODNO

Fuetterer (100 m), Zybina (krogla - ž.), Desforges (daljina - ž.), Ščerbakov (troskok), Doležal (10 km hoja) - novi evropski prvaki

Lorger tudi včeraj najboljši z istim časom - Mušča je imel v predtekih na 1500 m najboljši čas

BERN, 26. — Mrzla temperatura, v presledkih dež, rafael toda hladen veter — vse to je bilo dovolj, da danes dopoldne ni bilo na stadiionu, ko se je tekmovalo za evropsko lahkoatletske prvenstvo nadaljevalo, več kot 2000 gledalcev.

V teku na 3000 m z ovirami se je dvanašt atletov plasiralo v finale, ki bo jutri: dva Rusa, dva Fince, dva Madžari, dva Nemci in po Norvežan, Čeh, Poljak in Anglež. Najboljši čas je dosegel Norvežan Larsen z 9'.

Danes dopoldne je bila tudi nagraditev atletov z izročitvijo devetih zlatih kolajn zmagovalec iste discipline: Rus Filin, ki je prišel ob zmago na maratonovem teku, ker je zadnji trenutek začel, je namreč tudi prejel kolajno. Gledalci so navdušeno ploskali, ko sta prejela kolajne zmagovalec Finec Karonen in Rus Grisjev. Pravi vihar navdušenja pa je nastal, ko so podelili kolajno Filinu. Rus je bil ganjen in se je občinstvu zahvalil.

Popolne ni bilo dežja, zarino pa je bilo še kar naprej. V petih disciplinah je bilo danes finalno tekmovanje. Na 100 m so moški tekli še najprej polfinale, kjer je Fuetterer imel najboljši čas 10,5, ki ga je potem ponovil tudi v finalu in si prizobil prvo mesto, za katere je bil ves čas favorit. S svojimi rezultati je izenačil rekord evropskega lahkoatletskega prvenstva.

Naslednji evropski prvak je Rus Ščerbakov, ki je že bil tudi doslej prvak v troskoku, le da je še izboljšal svoj re-

Rusinja ZYBINA

tek na 1500 m je pustil za seboj Iharosa in dosegel danes najboljši čas. Vipotni je bil v zelo močni skupini, kjer so bili taki »kalibri« kot Dohrow, Bannister, Jungwirth; ni mu zameriti, če se ni plasiral v nadaljnje tekmovanje.

Od Jugoslovancev sta se plasirala v finalno tekmovanje v metu disk Krivokapic in v skoku s palico Milakov. Pri metalnih diskah je bil najboljši Consolini. V predtekih na 100 m za ženske je nastopila Jugoslovanka Babovicova, ki se ni plasirala v nadaljnje tekmovanje.

V predtekih na 5000 m bi Zatopka skoraj lahko izpadel; v svoji skupini je bil petič, ravno kolikor je zadostovalo za plasma v finale. Najbrž pa je bilo to Zatopku kar dovolj.

Angležinja DESFORGES

Notranji komisiji ladjedelnice »Ansaldon« je v sredo vratnatoštvo sporočilo, da bo v najkrajšem času začasno odprtih 2000 delavcev. Začastna novica je zelo prizadela genovsko prebivalstvo, ki vidi vedno večje mrtvilo v industrijski proizvodnji, posebno pa v ladjedelnici. Ta je bila pred kratkim zaprta ladjedelnica S. Giorgio, sedaj pa preti brezposelnost kar 2000 delavcem v »Ansaldon«. Oba ladjedelnici spadajo v sklop podjetij IRI. Zato niniččudnega, da postaja položaj tržiških ladjedelnic CRDA ter njihovih delavcev vedno bolj perec. Dokler so prazni, naročil ni od nikjerk. Delegacija delavcev, ki se je mudila v Rimu to poslalo je vrnila celo brez obljub. Naknadno je bilo sporočeno, da bo tržiška ladjedelnica deloma izvrnila le naročila, ki naj bi jih dobila po objavi Tambronevega zakona, kateri predvideva izplačave za tuja naročila in sicer iz državnih prispevkov. Vendar je do resničnosti Tambronevega nacrtu še zelo daleč in ne bi prinesla ladjedelniki industrijskih tistih možnosti za povečanje proizvodnje, ki jo potrebuje. »Mariposa« zaposluje v Tržiču komaj 1000 delavcev, ostali pa so zaposleni pri nepomembnih delih, izven proizvodnje pa jih je že nad 1000. Kmalu bo prišel dan.

Notranji komisiji ladjedelnice »Ansaldon« je v sredo vratnatoštvo sporočilo, da bo v najkrajšem času začasno odprtih 2000 delavcev. Začastna novica je zelo prizadela genovsko prebivalstvo, ki vidi vedno večje mrtvilo v industrijski proizvodnji, posebno pa v ladjedelnici. Ta je bila pred kratkim zaprta ladjedelnica S. Giorgio, sedaj pa preti brezposelnost kar 2000 delavcem v »Ansaldon«. Oba ladjedelnici spadajo v sklop podjetij IRI. Zato niniččudnega, da postaja položaj tržiških ladjedelnic CRDA ter njihovih delavcev vedno bolj perec. Dokler so prazni, naročil ni od nikjerk. Delegacija delavcev, ki se je mudila v Rimu to poslalo je vrnila celo brez obljub. Naknadno je bilo sporočeno, da bo tržiška ladjedelnica deloma izvrnila le naročila, ki naj bi jih dobila po objavi Tambronevega zakona, kateri predvideva izplačave za tuja naročila in sicer iz državnih prispevkov. Vendar je do resničnosti Tambronevega nacrtu še zelo daleč in ne bi prinesla ladjedelniki industrijskih tistih možnosti za povečanje proizvodnje, ki jo potrebuje. »Mariposa« zaposluje v Tržiču komaj 1000 delavcev, ostali pa so zaposleni pri nepomembnih delih, izven proizvodnje pa jih je že nad 1000. Kmalu bo prišel dan.

Pred novim zakonom o objavljanju meničnih protestov sledi, da bo dobrodoška mladina vabi na tradicionalni praznik K DOBERDOBKEMU JEZERU, KI BO V NEDELJO 29. AVGUSTA 1954 OB 16. uri: šaljive igre: razbijanje loncov, tek z zabami in 18. uri: kulturni program: nastopajo najmlajši s Poljske in madlinke iz Dobrodobla, mladinci iz Dobrodobla z batelmi in drugimi točkami. Kot gostje so stopajo tudi folkloristi iz Boršča.

Opozorjam vas na sledeče oddaje: Jug. cna Trsta 20:00: Iz Verdijev oper. — Trst II: 18:22: Schubert: Impresario v f-molu. — Trst I: 21:05: Simfončni koncert. — Venja: 12:00: Poje pesničar borba radia Beograd. 18:30: Poje Ljubljanski komorni zbor.

RADIO

TEHNIČNI REZULTATI

MOŠKI:

100 m — polfinale (tri skupine; iz vsake prva dva v finale):
I. skupina:
1. Fuetterer (Nemč.) 10'5"; 2. Carlsson (Sved.) 10'7"; 3. Ruud (Nor.) 10'7"; 4. Johnson (Angl.) 10'7"; 5. Bjarnason (Island) 10'9"; — Derderian (Fr.) ni startal.
II. skupina:
1. Pohl (Nemč.) 10'7"; 2. Elulis (Angl.) 10'7"; 3. Rjabov (Svz.) 10'7"; 4. Wehrli (Svica) 10'7"; 5. Magdas (Romun.) 10'9".
III. skupina:
1. Bonino (Fr.) 10'7"; 2. Saat (Holand.) 10'8"; 3. Zarad (Madž.) 10'9"; 4. Janeček (CSR) 10'9"; 5. Stawczyk (Polj.) 11".
100 m — finale:
1. Fuetterer (Nemč.) 10'5" (iz-

načen rekord prvenstva); 2. Bonino (Fr.) 10'6"; 3. Pohl (Nemč.) 10'7"; 4. Carlsson (Sved.) 10'7"; 5. Saat (Holand.) 11".

400 m ovire (šest skupin; prva dva iz vsake pričeta v finale):

I. predtek:
1. Eriksson (Sved.) 53'1"; 2. Filiputti (It.) 54"; 3. Borgserem (Nor.) 54"; 4. Formica (Sp.) 55'3".

II. predtek:
1. Litujev (Svz.) 51'1"; 2. Bonah (Nemč.) 54"; 3. Wicher (Avstr.) 55'9"; 4. Tunali (Tur.) 55'9".

III. predtek:
1. Julius (Svz.) 52'7"; 2. Bart (Fr.) 52'7"; 3. Kane (Angl.) 52'7"; 4. Borgula (Svica). IV. predtek:
1. Shaw (Angl.) 53'4"; 2. Saat (Romun.) 54"; 3. Kost (Svica) 54"; 4. Fantuzzi (It.) 55'2".

V. predtek:
1. Mildh (Fin.) 53'6"; 2. Ylander (Svica) 53'8"; 3. Fischer (Nemč.) 53'9"; 4. Stanel (Romun.) 55'3".

VI. predtek:
1. Cury (Fr.) 52'9"; 2. Lipay (Madž.) 53'2"; 3. Stoclet (Belg.) 54'5"; 4. Haidegger (Avstr.) 55'3".

400 m — polfinale (iz vsake skupine; iz vsake prve trije skupine; iz vsake prve trije finale):

I. predtek:
1. Kuznecov (Svz.) 53'1"; 2. Vogelsang (Svica) 11'2"; 3. Kuznecov (Svz.) 11'2"; 4. Kuznecov (Svz.) 12'6" (641).

II. predtek:
1. Oberbeck (Nemč.) 11'2"; 2. Steines (Nemč.) 14'7"; 3. Kinzel (Fin.) 14'7"; 4. Stoljarov (Svz.) 14'7"; 5. Hildreth (Angl.) 14'7".

III. predtek:
1. Bulančik (Svz.) 14'6"; 2. Opris (Romun.) 14'8"; 3. Parker (Angl.) 14'8"; 4. Dohen (Fr.) 14'8"; 5. Olsen (Norv.) ni startal.

Disk — kvalifikacija (najmanj 45 m):

Za finale so kvalificirani: Consolini (It.) 50,93; Szczesny (Madž.) 50,15; Nilson (Sved.) 49,50; Teger (Nemč.) 46,93; Tosi (It.) 48,40; Krivokapic (Jug.) 47,38; Noack (Nemč.) 46,25; Khejna (Svz.) 46,78; Vrabel (CSR) 47,91; Pharaon (Angl.) 46,32.

400 m — deseterobojo:

I. skupina:
1. Kuznecov (Svz.) 11'2"; 2. Vogelsang (Svica) 11'5".

II. skupina:
1. Zimbresteanu (Romun.) 11'5"; 2. Huber (Svica) 11'6"; 3. Moravec (CSR) 11'3".

III. skupina:
1. Oberbeck (Nemč.) 11'2"; 2. Verhees (Belg.) 11'6"; 3. Slavkov (Bolg.) 11'7".

IV. skupina:
1. Bulančik (Svz.) 14'6"; 2. Opris (Romun.) 14'8"; 3. Parker (Angl.) 14'8"; 4. Dohen (Fr.) 14'8"; 5. Olsen (Norv.) ni startal.

Disk — kvalifikacija (najmanj 45 m):

Za finale so kvalificirani: Consolini (It.) 50,93; Szczesny (Madž.) 50,15; Nilson (Sved.) 49,50; Teger (Nemč.) 46,93; Tosi (It.) 48,40; Krivokapic (Jug.) 47,38; Noack (Nemč.) 46,25; Khejna (Svz.) 46,78; Vrabel (CSR) 47,91; Pharaon (Angl.) 46,32.

V. predtek:
1. Kuznecov (Svz.) 50'7" (793); 2. Vogelsang (Svica) 51'6" (730); 3. Zimbresteanu (Romun.) 51'6" (730).

VI. predtek:
1. Verhees (Belg.) 51'1"; 2. Slavkov (Bolg.) 52'5" (672).

Skok v višino — deseterobojo:

I. skupina:
1. Slavkov (Bolg.) 1,86 m (845 točk); 2. Pilhatsch (Avstr.) 1,86 (845); 3. Oberbeck (Nemč.) 1,86 (845); 4. Zimbresteanu (Romun.) 1,86 (845); 5. Hildreth (Angl.) 1,86 (845).

II. skupina:
1. Huber (Svica) 1,80 (770); 4. Lassenius (Fin.) 1,80 (770).

III. skupina:
1. Oberbeck (Nemč.) 1,80 (770); 2. Verhees (Belg.) 1,80 (770); 3. Slavkov (Bulg.) 1,80 (770).

IV. skupina:
1. Verhees (Belg.) 1,77 (772); 2. Slavkov (Bulg.) 1,77 (772).

Skok s palico — kvalifikacija (najmanj 4,05 m):

Za finale so kvalificirani: Landstroem (Fin.) 4,05; Cernobaj (Svz.) 4,05; Ważny (Polj.) 4,05; Rehner (CSR) 4,05; Kojanzev (Svz.) 4,05; Schneider (Nemč.) 4,05; Krejcar (Nemč.) 4,05; Homonnay (Madž.) 4,05; Larsen (Dan.) 4,05; Adamczyk (Polj.) 4,05; Siliz (Fin.) 4,05; Hofstetter (Svica) 4,05; Piironen (Fin.) 4,05; Ballotta (It.) 4,05; Lind (Sved.) 4,05; Hiebarov (Bulg.) 4,05; Eliott (Angl.) 4,05; Bryngessron (Island.) 4,05; Lundberg (Sved.) 4,05; Mikalov (Jug.) 4,05.

Troskok — finale:

1. Ščerbakov (Svz.) 15,90 m (nov rekord prvenstva; prejšnji: 15,39 m, Ščerbakov, 1950); 2. Jungwirth (CSR) 15'1"; 3. Bannister (Angl.) 15'1"; 4. Weinreich (Polj.) 15'1"; 5. Vilmos (Svz.) 15'1"; 6. Potrzenowski (Polj.) 15'2".

II. predtek:
1. Leonc (It.) 12'2"; 2. Nesszelyi (Madž.) 12'3"; 3. Devine (Angl.) 12'3"; 4. Portmann (Svica) 14'81; 6. Rahkamo (Fin.) 14'73; 7. Gizelewski (Polj.) 14'20; 8. Strohschnieder (Angl.) 14'15.

III. predtek:
1. Leonc (It.) 12'2"; 2. Nesszelyi (Madž.) 12'3"; 3. Devine (Angl.) 12'3"; 4. Portmann (Svica) 14'81; 5. Rahkamo (Fin.) 14'73; 6. Coleman (Angl.) 14'27; 7. Gizelewski (Polj.) 14'20; 8. Strohschnieder (Angl.) 14'15.

IV. predtek:
1. Armitage (Angl.) 12'1"; 2. Lerczak (Polj.) 12'3"; 3. Röber (Fr.) 12'5".

V. predtek:
1. Van Duynse-Brouwer (Holand.) 11'9"; 2. Jesionowska (Polj.) 12'3"; 3. Eckel (Posar) 12'5".

VI. predtek:
1. Itkina (Svz.) 12'1"; 2. Bohmer (Nemč.) 12'3"; 3. Veth (Holand.) 12'4".

7000 m (tri skupine; prva 5 iz vsake finale):

I. predtek:
1. Herman (Belg.) 14'42"8; 2. Lerczak (Polj.) 14'53"2; 3. Hobart (Angl.) 14'48"5; 4. Hawkins (Angl.) 14'52"8; 5. Chevalier (Fr.) 14'12"; 8. Schwab (Svica) 14'21"; 9. Coleman (Angl.) 14'21"; 10. Mayly (CSR) 14'35"8.

5000 m (tri skupine; prva 5 iz vsake finale):

I